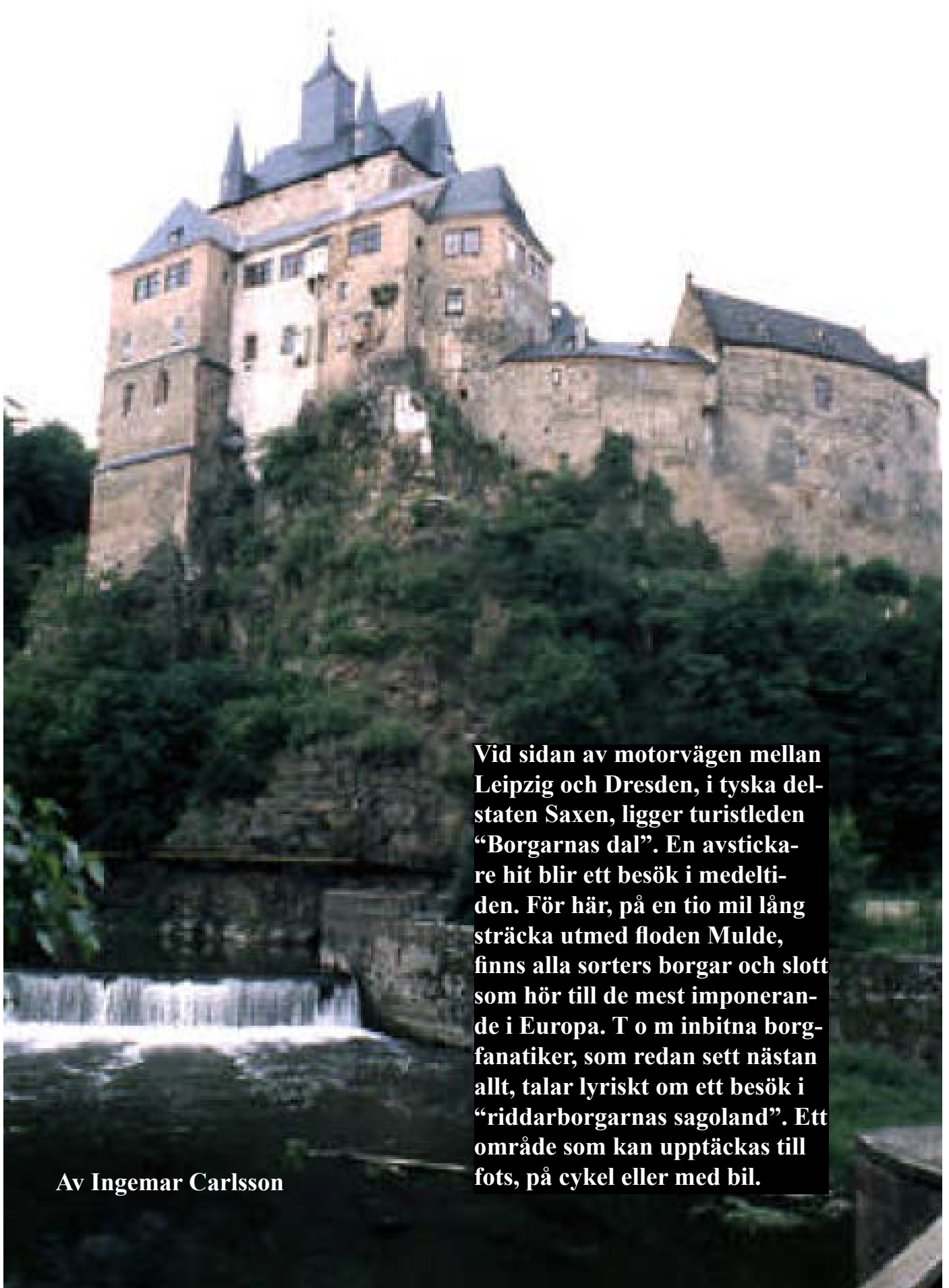

Borgarnas dal

Vid sidan av motorvägen mellan Leipzig och Dresden, i tyska delstaten Sachsen, ligger turistleden "Borgarnas dal". En avstickare hit blir ett besök i medeltiden. För här, på en tio mil lång sträcka utmed floden Mulde, finns alla sorters borgar och slott som hör till de mest imponerande i Europa. T o m inbitna borgfanatiker, som redan sett nästan allt, talar lyriskt om ett besök i "riddarborgarnas sagoland". Ett område som kan upptäckas till fots, på cykel eller med bil.

Av Ingemar Carlsson

En resa genom borgarnas dal börjar ett par mil nordost om Leipzig. I den lilla staden Delitsch med sitt slott och intressanta hembygdsföremål.

Via den vita borgen i utkanten av staden Bad Düben kommer vi till Eilenburg som till 90 % förstördes av amerikanerna endast ett par dagar före krigsslutet 1945. En stollig tysk vägrade ge upp, trots erbjudanden att kapitulera.

I den före detta stora textilstaden hedrade man i kyrkan år 1632 stoftet av Gustav II Adolf som hade stupat vid Lützen, som inte ligger långt härifrån. I stadens museum finns en tavla över högtiden.

Ett vattenslott, utan vatten, träffar vi på i Machern. När man åren 1836-1839 byggdes järnvägen Leipzig-Dresden sjönk grundvattnet och allt vatten i graven runt slottet försvann.

Men Tysklands allra första järnväg var viktigare, vilket slottets ägare förstod. Vackra väggmålningar i slottet målades över av ryssarna under DDR-tiden men har restaurerats av duktiga polacker.

Därefter kommer vi på allvar in i "Borgarnas dal" med till utseendet helt olika borgar och slott liggande som på ett pärlband.

Borgarna uppfördes ursprungligen för att säkra handelsvägarna, för att försvara erövrat land och kristendomens införande.

Under århundraden

Colditz

förvandlades de till slott.

Under socialisttidens 40-åriga Törnrosasömn fanns inget intresse vare sig för underhåll eller reparationer med stort förfall som följd. Några användes till ålderdomshem eller sjukhus.

Efter att ha köpts för en billig penning är flera i dag föremål för kostsamma renoveringar.

Övriga är onekligen stora när man plötsligt bakom en väggkrök, i slutet av en trång dal, i en kurva utmed floden eller mitt bland husen i en liten stad ser ett mäktigt murverk från medeltiden resa sig.

Det senare gäller den väldiga Mildenstein som har haft som gäster både svenske kungen Karl XII och franske kejsaren Napoleon.

Här visar man bl a en av världens största stövlar, 3,7 m hög och med en 1,9 m lång sula,

som tillverkades av sex mästare år 1925.

I alla slott kan besökaren promenera på skyddsvärn eller strosa genom kalla riddarsalar.

Den bäst bevarade gotiska borgen är Kriebstein från 1200-talet. Den tronar på en brant klippa och är med sina hemliga gångar och kantiga torn prototypen för en riddar-

Jättestöveln i Mildenstein

bostad hämtad ur sagoboken.

Interiören bjuder på möblerade rum från olika epoker. Samt en skattkammare med vackert silver och porslin som man hittat i bergen efter det att de gömts i slutet av kriget.

Sätt er därefter på något café vid torget i staden Colditz och titta upp på slottet som "svävar" över hustaken.

Den väldiga byggnaden har nämligen en minst sagt omväxlande historia. Skola, ålderdomshem och sjukhus bla. Före andra världskriget internerades här motståndare till nazismen och under kriget förvarades här flygofficärer från olika länder.

För att hamna på Colditz måste de ha ett par flyktförsök från andra fångläger bakom sig och såsom officerare behandlades de speciellt väl. De fick exempelvis inte tvingastillarbete och hade då inget annat att göra än att planera nya flykter.

Böcker och filmatiseringen av "The Colditz Story" efter kriget berättar om de äventyrliga flyktförsöken, av vilka många också lyckades. Britterna byggde ett segelflygplan för att svinga sig över murarna (men fredsslutet hann före), fransmännen grävde en 45 m lång tunnel från kapellet, i dag delvis frilagd, som upptäcktes när en meter återstod. I kvinno- och arbetarkläder från det egna skrädderiet klädde holländarna ut sig för att undkomma. Under takåsen hade man en hemlig radiocentral och förfalskningsverkstad som aldrig upptäcktes av tyskarna.

Om allt detta berättar slottets lilla flyktmuseum.

I Wolkenburg hukar på sin klippa över floden med den mest stilrena neoklassiska kyrkan i Sachsen.

Femtio meter över floden Penig hittar vi Rochsburg, ett örnäste mitt i ett naturskyddsområde som trots ombyggnader bevarat sin medeltida karaktär. Det inrymda

Grandstein

ungdomshärbärgat är mycket omtyckt.

Ett par kilometer utanför staden Zwickenau ligger de båda slotten Hinterglauchau och Forderglauchau. Endast åtskilda genom en vallgrav tävlar de om besökarens gunst.

Ett av de yngsta slotten är Waldenburg, återuppbyggt 1855 i nygotisk Tudorstil efter en brand. Det är främst slottsparken som lockar, en av de största och vackraste engelska landskapsparkerna i Tyskland.

Mellan Altenburg och Rochlitz, något avsides utmed väg B 7, imponerar Gnanstein från 200-talet med enorma försvarsmurar, ett 33 m högt runt torn och ett museum. I "Ritterstube" serveras en åtta rätters riddarmåltid efter 800 år gamla recept.

I borghotellet sover man i himmelssängar och en solig morgon på borggården är det så fredligt, att det känns svårt att resa iväg.

Slottet Rochlitz med sina två 30 m höga spetsiga torn var tidigare ett fruktat kursaxiskt statsområde där upprorsmän sattes i kedjor.

Från det 353 m höga Rochlitzer Berg kommer den röda Porfyren, "saxisk marmor", som användes som byggnadsmaterial för kyrkor och borgarhus. Stenen är av vul-

kaniskt ursprung och unik i Europa.

Avsluta gärna resan genom borgarnas dal med att lämna slott och borgar för att i stället besöka klostret Nimbschen. Det var här Katharina von Bora avsåg sig sitt liv som nunna för att kort därefter gifta sig med Martin Luther i Torgau.

Berättelsen om hur den forne munken Martin Luther rövade bort nunnan, gömd i en silltunna, har många poänger och har hjälpt till att förändra bilden av Luther från tråkig och dyster profet till en ganska fantasifull och våghalsig person.

Så visst passar det udda paret, han 40 år och hon 24. in här i den spännande borgarnas dal.